

Mimarlık ve Tasarım Dergisinin Soruları

- Günümüzde politikadan söz etmeden kentsel planlamadan söz etmek mümkün değil. Acaba bir gün mümkün olacak mı? Acaba politika bir gün elini şehirlerin üstünden çekecek mi?

Geniş anlamda, kentsel planlama politikadan ayrılamaz. Çünkü planlama, temel olarak kaynakların dağıtımını ile ilgilidir ve kamu yararına yapılacak bazı şeylerde politik özellik gereklidir. Tabii ki daha dar anlamda, planlama süreçlerinde “politik” gündemin dayatılması, planlamanın gerçekleştirilmesinde sivil inisiyatifleri engelleyebilir ve yaratıcılığı öldürür. Planlama yaparken sığ düşünceler tarafından zorlanma tehlikesi her zaman vardır.

- Şimdi dünya nüfusunun çoğunluğunun şehirlerde yaşadığı bir çağa girdik. Bu, öngörülebilir bir durum muydu? Şehirler göç alabilmek için yeterince donanımlı mı?

Şehirlerin fazla hızlı büyümesi, gezegenin karşılaştığı en büyük krizlerden birisidir. Şu anda üç milyarın üstünde insan şehirlerde, bunların yarısı kenar mahallelerde yaşamakta. Biz buna hazırlıklı değiliz ve karşılaşılan sonuçlardan biri de kent merkezinden kırsal alanlara doğru kentsel yayılım olması ve mega kentlerin çoğalmasındır. Aslında böyle bir durum sürdürülebilir değildir ve büyük ölçüde kontrolden çıkmıştır. Kaynakların adil biçimde dağılımı, çevrenin korunması ve yaşam için canlı ve insanca olan yerlerin devam ettirilmesi için kökten çözümler gerekmektedir.

- Çin’de bazı yoktan var edilen şehirler var. Kent hafızası yoluyla, söz konusu gelişmeler hakkındaki görüşleriniz nedir?

Kent nüfusu, aşağı yukarı haftada bir milyon kişi oranında artmaktadır. Bu benim aklıma acilen yoktan var edilmiş ve akıllıca konumlandırılmış çok sayıda yeni şehirler inşa edilmesi gerekliliğini getiriyor. Kentsel büyüme ile baş etmenin tek mantıklı yolu bu değil tabii, mevcut kent çevrelerinin özelliklerinin de korunması gerekir. Çin’in dinamizmi heyecan verici, fakat birçok hata yapılmakta, özellikle tarihi motiflerin uygun şekilde korunmasındaki eksiklik gibi. Pekin’e giden çok az insan şehirleşme için muhteşem birer örnek olan mevcut Hutong’ların özelliklerini görüp de çarpılmayacaktır. Ne yazık ki Çin şehirlerinin düşük ölçekli, bisiklet ve yaya ağırlıklı karakteristiği son hızla araba ağırlıklı kent morfolojisine dönüşmektedir. Ama bu konuda bazı iyi haberler de yok değil. Çin’de çevreye karşı artan bir duyarlılık gözlenmektedir ve bu da büyümeyi kontrol altına alma konusunda çok önemlidir. Çinlilerin kentsel gelişmede bir adımı atlamak için ve gerçek sürdürülebilir şehirlere öncülük etmek için büyük bir fırsatları var. Umarım, sıkıntıları aşacaklardır.

- Hala ütöpik projelerde çalışan çok az sayıdaki insanlardan birisiniz. Sizce neden ütopya tasarlayan az sayıda insan var? Ne değişti?

Ütopyanın adı politik olarak kötüye çıkmış, çünkü geçmişte totalitercilikle çok yakın bir bağlantısı olmuştur. Bu kritikte ütöpik düşüncenin son noktası, kaçınılmaz bir şekilde konsantrasyon kampları ya da Stalinizmdir: Ütopya,

distopi ile eşanlamlı hale gelmiştir. Bana göre bu, üzücü bir şeydir, çünkü kentsel düşüncenin önemli bir şekli olan ve iyi bir şehir için bütünüyle düşünülen olası vizyonların yaratılmasını engellemektedir. Kendi işimde ben, daha iyi bir yer, anlamına gelen "eutopia" kelimesini kullanmayı tercih ediyorum. Hızlı gelişme, küreselleşmenin getirdiği homojenleşme ve çevrenin aşırı risk altında oluşunun baskısı nedeniyle, kentsel morfoloji ve teknoloji konularında acil yeni çözümlere gereksinimimiz var. Terk etmenin faturasının ağır olacağına inandığım Eutopia, önemli bir araştırma ve bilinçlendirme biçimidir.

- Emlak firmaları inşaat çevrelerine hakim olmaktadır. Size göre, bu tür bir uzmanlaşmanın avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Öngörülebilir bir gelecekte küresel ekonomi karışık olacak gibi gözüküyor ve emlak firmaları kesinlikle rollerini bırakmayacak ve daha genişleteceklerdir. Önemli konular, kamu ve özel çıkarlar arasındaki ortaklıkların doğası, sürdürülebilir çevresel çalışmalar konusunda emlak şirketlerinin çitayı yükseltmeye istekli olmaları ve geçmişteki hataları yineleyen "pazar odaklı" ürünleri görebilme kapasiteleri üzerinde toplanır. Örneğin, düşük yoğunluklu banliyöleşmenin son derece problemliliğini gördük. Yine de birçok emlak firmasının hayalinin merkezi olmaya devam ediyor. Şehir bizim seçkin ortak alanımızdır: ticari mekan ürünleri böyle bir ortak çalışmayı kaldıracak şekilde kendi kapasiteleri içinde değerlendirilmelidir.

- Siz çeşitli ritim nazım planları konularında çalıştınız, bunlardan biri de Riva, İstanbul planıydı. Riva Ring projesi ve amaçları hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?

Riva projesi, arazinin mülkiyeti konusunda üstünlük sağlayan şirketlerin ilgi alanlarını birleştirmek ve daha geniş bir vizyonla kolektif çalışma yapabilmek için bir yol bulma çabaları sonucu gelişmiştir. Teklifimiz bu ortak kimlik için, Riva'nın gelişigüzel yayılmış bir banliyö olmak yerine, bir dizi belde halinde gelişmesi için yollar önerecek, çok yüksek düzeyde bir iç çevre yönetimi ve özerklik (su, atık, enerji, ulaşım, hava kalitesi, vs konularında) başlatacak ve tam bir iç ekonomi için şartları oluşturacak bir platform bulma girişimiydi. Amaç, Riva'yı **şehirleştirmek** idi, yani günlük yaşamda gereken her şeyin – kültür, ticaret, iş, eğitim, rekreasyon, vs. – yakında olması. Riva'nın İstanbul'un bir banliyösü olmasını önlemek üzere çok yüksek düzeyde yerel özerkliğe sahip olmasını ve ona güzel ve özel bir karakter ve hüviyet vermek istedik.

İNŞAAT YATIRIM'IN Soruları : <http://www.insaatyatirim.com/>

- Türkiye'deki mimari yapılaşma hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türkiye gelecekte mimarisi ve şehirleri açısından muazzam zorluklarla karşı karşıya kalacaktır. Buna eşsiz ve göze çarpan mimari ve kent kültürünün korunması, hızlı kentsel büyümenin getirdiği krizin çözülmesi, tüm yurttaşlar için düzgün konut ve çevrenin sağlanması ve herkesin sismik felaketlerden korunması da dahildir. Türkiye, çevre, teknoloji, sosyal yaşam ve kentsel

modelle ilgili paylaşılan sorunlara yeni çözümler ararken bile, eşsizliğini korumaya çalışmalıdır.

- Türkiye'ye ilk olarak ne zaman gelmişsiniz? Sizce, o zamandan beri neler değişmiş?

Türkiye'ye ilk ziyaretim 1974'te olmuştu ve en azı Bodrum olmamak üzere her şeyin çarpıcı biçimde değiştiğini gördüm, İstanbul'un büyümesi ve çok uluslu kültür altyapısının bu kadar uygulanıyor olması çok şaşırtıcı. Birçok yerde olduğu gibi, Türkiye de modern hayatın getirdiği problemlere hem yaratıcı hem saygı uyandıran otantik çözümler bulmanın zorluğunu yaşamaktadır.

- İstanbul'un en çok hangi bölgesini beğendiniz)

Ben İstanbul'u seviyorum, özellikle de şehrin suyla olan o göz alıcı bağlantısından çok etkilendim. Şehrin bu ilişkiyi koruması ve genişletmesi büyük bir sıkıntıdır ve bunu gidermek için yapılacak bakım ve hayal gücü, Türkiye'nin gelecekteki karakterini ortaya çıkaracaktır. Özellikle İstanbul Boğazı'nın kenarındaki harika yerleşim alanlarını, onların deniz ve tepeler arasında sıkışmış olmasını, havalı ve özenli ahşap mimarisini, sahil boyunca dizilmiş cafe ve restaurantların inanılmaz neşesini beğeniyorum.

- İstanbul'a bir mimar gözüyle baktığınızda ne hissediyorsunuz? Mimarisini ve eksik olan unsurlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

İstanbul için tam olarak eksik unsurlar olduğunu söyleyemeyiz, ama söz konusu olan, onun özel vasıflarına aykırı düşen, şekillerin uygulamasıdır. Şu anda İstanbul'un büyük bölümü modern binalardan ve sosyal altyapısı olmayan ve şehrin sorunlarını arttıran tek kullanımlık bölgeler olarak belirtilen alanlardan oluşmaktadır. Yaşanabilir ve sürdürülebilir olan gerçek, karışık kullanıma izin veren mahalleler yaratmak üzere, bu yerlerin modifiye edilmesi ve iyileştirilmesi şehir için çok büyük bir zorluk olacaktır.

- İstanbul son 20 yılda küresel sermaye akışının odak noktalarından birisi oldu. Sizce, küresel sermaye akışının kent yaşamına ve vatandaşlarının refah seviyelerine etkisi var mı?

Tabii ki hiç kimse refah konusunda tartışamaz. Soru, bu sermaye akışlarının eşitsizliği ve gelirler arasındaki uçurumu (bu tam da New York'daki durumdur) artırıp artırmadığı ve bu akışın yanı sıra ifade şekillerinin ve yerel düşünceleri tehdit eden bir organizasyon olup olmadığıdır. İstanbul'un ve diğer ilerleme kaydeden şehirlerin karşılaştığı riskler arasında tek bir modelde birleşmeleri ve böylece kendilerine has özelliklerinin – ve karşılaştırmalı mimari ve kentsel avantajlarının - homojen kurallar ve davranışların global sisteminde kaybolacağıdır.

- İstanbul'un kentsel sorunlarının çözümleri için neler önerirsiniz?

İstanbul'un ana problemi – yani hızlı büyümesi ve bütün olarak ülkenin çarpık ilişkileri – İstanbul'da çözülemez. İstanbul'un fazlasıyla dominant oluşunu azaltmak ve zaten çok büyümüş olan bir şehre göçmen akışını durdurmak üzere, Türkiye'nin güçlü bir kentleşme programı – ülkede yeni şehirler kurulması da dahil olmak üzere - izlemesi gerektiğine inanıyorum.

- Türkiye'de sizi en çok etkileyen binalar hangileri?

Her zaman olduğu gibi, kimseyle kıyaslanamayacak olan Sinan'ın eserleri.

- 21. yüzyılda şehirler hangi yönde değişecek?

Değişmesi gereken yollardan birisi, otomobil hegemonyasının üstesinden gelmektir. Gelişigüzel yayılmaya sebep olan, çevreyi bozan, havayı kirleten ve milyonları öldüren arabalar sürdürülebilir şehirlerin düşmanıdır. Gezegene ait büyümenin, doğalmış gibi görüldüğü, gerçekten çok büyük olan tehditlerin ışığında, şehirler alışkanlıkları ve morfolojileri konusunda yeniden çalışma yapmalıdırlar. Olumlu olarak, şehirlerin çevre krizi ile ilgili akılcı çözümlerin eşiğinde olduğunu söyleyebilirim. Özel olarak çok etkililer ve kültür ve işbirliği potansiyelleri var. Hayatta kalabilmek için, güzel, insanca ve akıllı şehirlere gereksinimimiz var. Gerçekten de, güçlü milletler üstü ve zayıf düşürülmüş devletlerde şehirler demokrasinin koruyucusu haline gelecektir.

- Sahillerdeki yapılaşma konusunda ne söylemek istersiniz?
- Size göre sahillerdeki yapılaşma nasıl olmalıdır?
- Yabancı yatırımcılar İstanbul'dan sonra sahil bölgeleri ile de ilgileniyorlar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bence, sahil bölgelerini geliştirmeye büyük bir dikkatle devam etmeliyiz. Phuket'den New Orleans'a – sahil bölgelerindeki toplulukların karşılaştığı tehditlerin farkında olarak, her yerdeyiz ve bu bölgelerde fırtınalar, gelgite bağlı dalgalar, ve diğer yıkıcı çevre olayları nedeniyle yeniden tahrip olması gibi zorluklarla karşı karşıya kalıyoruz. Bu fırtınaların, tüm gezegende deniz seviyelerinin artmasını hızlandırmaya neden olan küresel ısınma nedeniyle daha enerjik hale geldiğine inanıyorum. Sahil bölgelerinin geliştirilmesi için çok tutucu bir tutuma gerek vardır. Elbette sahil bölgeleri ekonomik ve fiziki anlamda çok çekici olduğu için problem ortaya çıkar. Ancak gelecekteki gelişmeler hem bariz tehlikeleri, hem de bize kalan miraslar oldukları için çok dikkatli yapılmalıdır. Hiç kimse toprak ve denizin doğal buluşmasının inşaatlar tarafından domine edilmesini istemez.

KONUT DERGİSİ'NİN SORULARI: www.konutdergisi.com

- Gayrimenkul, özellikle konut yatırımları açısından Türkiye'yi nasıl değerlendirirsiniz?

Piyasa çok belirgin şekilde kaynamaktadır. Hükümetin sorunu, kritik sektörlerle direkt yatırım yardımı yapmaktır, sadece tepedekilere fayda sağlamak değil.

Ve alt gelir grupları piyasasındaki çöküşün dünyadaki dalgalanmaları Türkiye’de hissedildiğinde etkilerinin neler olacağı görülecektir.

- Türkiye sahillerindeki inşaatların yoğunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Yukarıdaki yanıtı bakınız.) Türkiye sahil şeridinin güzelliğini fazla gelişmeden korumak için güçlü adımlar atmalıdır. Çok güçlü koruyucu kanunlar, aynı zamanda sahil inşaatları tehlikesine yakın takipler gerekmektedir.

- Son yapılan binalara baktığınızda, Türk mimarisinin şu anda nerede olduğunu ve nereye gittiğini düşünüyorsunuz?

Türk mimarisi ilginç bir yol ayrımında. Ülkenizde harika mimarlık okulları ve kadrolar var. Türk mimarisi için anahtar soru, homojen kimlikleri, yıldız sistemi ve çevre ve sosyal sorunlara kayıtsız olan küreselleşme mimarisi ile ilişkisinin karakteridir. Türk mimarisi ileride kaçınılmaz dünyevi baskılar olan diyaloglarda Türk kimliğini nasıl koruyacak? Bu sorunun yanıtları, Türkiye’nin biyoklimatik özelliklerine, kültür ve ilgi modellerine, sismik tehlikelere, inanılmaz derecede zengin ve çeşitli mimari mirasına, yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan çevreye ve yeni üretim ve yaşam modellerine bağlıdır. Birçok parlak sentezler olduğundan ve Türk mimarlarının bunları yapma üzere donanımlı olduklarından eminim.